

ERIN LITTEKEN

Kiovan
muistojen
kirjuri

BAZAR

ERIN LITTEKEN

KIOVAN MUISTOJEN KIRJURI

Suomentanut Timo Korppi

BAZAR

Bazar Kustannus
www.bazarkustannus.fi

Suomentanut Timo Korppi

Englanninkielinen alkuteos *The Memory Keeper of Kyiv*

© 2022 by Erin Litteken

First published in English by Boldwood Books Ltd.

Bazar Kustannus on osa Werner Söderström Osakeyhtiötä

ISBN 978-952-376-887-1

Taitto Jukka Iivarinen / Taittopalvelu Vitale
Painettu EU:ssa

Ukrainan kansa. Teidän voimanne ja kestävyyttenne ovat
inspiraatiomme lähde, olivat aikanaan ja ovat nytkin.

Yksi kuolema on tragedia,
miljoona kuolemaa on vain tilastotietoa.

JOSEF STALIN

Hyvä lukija,

Tämän tarinan siemenet kylvettiin mieleeni jo ennen kuin Venäjä valtasi Krimin vuonna 2014. Nyt luonnostelen tätä tekstiä tilanteessa, jossa uutiset Venäjän uudesta julmasta hyökkäyksestä Ukrainaa, sen kaupunkeja, siviiliväestöä ja tulevaisuutta kohtaan pyörivät televisiuutisissa taustalla. En voinut ikinä kuvitella, että Ukrainan kansan kokemaan edelliseen hyökkäykseen liittyvän kirjani julkaisu osuisi ajallisesti yksiin tämän nykyhetken tragedian kanssa.

Ukrainalaiset taistelevat juuri nyt isänmaansa puolesta sellaisella voimalla ja sitkeydellä, että muu maailma seuraa sitä ihmeissään. Ei silti voi kiistää, että historia toistaa jälleen kerran itseään. Se on aivan kauhistuttavaa. Meidän ihmisten pitää pystyä parempaan.

Olen ukrainalaisen, toisen maailmansodan pakolaisen lapsenlapsi, jota tämän sodan mielettömyys kauhistuttaa. Emme voi muuttaa historiaa, mutta voimme kaikki kuitenkin oppia siitä jotakin ja auttaa tämän päivän ukrainalaisia.

Sydämeni on kokonaan urheiden ukrainalaisten puolella, jotka puolustavat isänmaataan ja kulttuuriaan sekä omaa henkeään jälleen kerran, kuten tekivät aiemminkin. Slava Ukraini!

ERIN LITTEKEN

1. LUKU

CASSIE

WISCONSIN, TOUKOKUU 2014

Cassien kasvolihakset pingottuivat kuin vastalauseeksi, kun tytär astui keittiöön, mutta hän pakotti silti huulensa leveään tekehymyyn. Hän toivoi mielessään, että kyllin pitkä ja näkyvä hymy saisi Birdien reagoimaan, mutta pieni tyttö tuijotti häntä täysin ilmeettömänä.

Cassiella oli täysi tekeminen siinä, ettei kopauttanut päätänsä seinään.

Birdien suuret siniset silmät eivät olleet lainkaan sopuisuudessa tämän tummien ja sotkuisten hiusten kanssa. Vaaleanpunainen prinsessapyjama, jota tyttö oli niin kovasti halunnut syntymäpäivälahjaksi täyttäessään neljä vuotta, oli jäänyt pieneksi, ja lahkeet ulottuivat enää puolisääreen ja hihat kyynärpäihin. Pyjama oli kutistunut tai tyttö oli kasvanut. Ehkä molemmat. Cassie ei nykyisin enää jaksanut kiinnittää huomiota moisiin pikkuseikkoihin.

Harvey pudottautui Birdien jalkoihin, sen häntä takoi lattiaa ja ruskea karvakuontalo lämmitti tytön paljaita jalkateriä.

”Koira pitää Birdiestä parempaa huolta kuin minä.”

Cassie hieroskeli kasvojaan käsiinsä ja jatkoi tarkoituksetonta lörpöttelyään, koska ei sietänyt hiljaisuutta ympärillään. Hiljaisuus merkitsi liikaa aikaa muistoille.

”Huomenta! Nukuitko hyvin? Mitä haluaisit aamiaiseksi? Tarjolla on maidossa lionneita kaurahiutaleita, munia tai voin laittaa vaikka kvinoaa, hedelmiä ja hunajaa, jos se kuulostaa paremmalta.”

Cassie tiesi, että hänen vanhemmuudessaan oli paljonkin parannettavaa, mutta siitä kukaan ei voinut moittia, etteikö hän ruokkisi Birdietä hyvin. Keittiön kaapit pursusivat luomutuotteita, joita hän osti isoissa erissä, ja hedelmävati keittiön pöydällä tarjosi aina useampia vaihtoehtoja valittavaksi. Cassielle ei ollut niin väliä, vaikka tyttö jättäisi päivällisen väliin tai söisi sipsejä aamiaiseksi, mutta sen hän oli päättänyt, että Birdie saisi kaiken tarvitsemansa ravinnon. Vaikka vaatteet eivät päälle mahtuisikaan tai vaikka tämä ei enää ikinä puhuisikaan.

Birdien sormi osoitti laatikolliseen munia, jonka Cassie oli nostanut esiin jääkaapista, ja paistinpannuun kuivaustelineessä pesualtaan yläpuolella. Cassie poimi molemmat esiin ja siirtyi niiden kanssa lieden ääreen. Birdie haki voin ja paistinlastan.

”Yksi muna tänään vai kaksi?” Cassie kysyi. Hän jaksoi tällä lailla houkuttaa tyttöä puhumaan vaistomaisesti. Se ei kuitenkaan ikinä onnistunut. Birdie ei ollut puhunut neljääntoista kuukauteen, yhteen viikkoon ja kolmeen päivään. Tuskin tämä päiväkään toisi siihen muutosta.

Birdie avasi kananmunakotelon, poimi sieltä munan kumpankin käteen ja ojensi ne Cassielle.

”No niin, siis kaksi munaa tällä kertaa. Mitä jos sinä laittaisit tulemaan myös paahtoleipää?”

Birdie tepasteli paahtimen luokse ja pudotti siihen siivun leipää, idätetystä viljasta leivottua.

Cassie katseli ympärilleen sotkuisessa talossa samalla, kun munat paistuivat pirkahdellen ja napsuen pannulla. Postia oli kertynyt niin korkea pino, että se uhkasi kaatua. Koirankarvatusuja näkyi nurkissa hälyttäviä määriä ja jäteastia kaipasi

niin kipeästi tyhjentämistä, ettei se todellakaan viestinyt kenenkään silmään onnellisesta kodista. Vielä puolitoista vuotta sitten hän olisi mieluummin kuollut kuin asunut näin sotkuisessa taloudessa.

Läppärin kulma pilkisti sanomalehtikasan alta. Cassie kurtisti kulmiaan nähdessään, kuinka hylätyltä työkone vaikutti, mutta hän ei ollut saanut itsestään irti ryhtyä kirjoittamaan mitään sen illan jälkeen. Säästyäkseen näkemästä jälleen yhtä esimerkkiä omasta epäonnistumisestaan Cassie viskasi astiapyyhkeen läppärin päälle. Sen jälkeen hän livautti paistetut munat vaaleanpunaiselle muovilautaselle ja kiikutti ne pöytään Birdien eteen. Kun tyttö keskittyi niihin, Cassie seurasi sivusilmällä, kuinka syvän väriset munankeltuaiset levisivät tytön paahtamalle leivälle. Se sai hänet huokaamaan. Taas samanlainen päivä kuin eilen ja toissapäivänäkin. Ei mitään edistystä, ei tietoaakaan tervehtymisestä, ei askeltakaan kohti paluuta normaalielämään. Hänen pitäisi pystyä jotenkin hoitamaan asia, Birdien tähden, mutta hänellä ei ollut aavistustakaan siitä, mistä aloittaa.

Ovikello soi ja se sai Cassien jähmettymään. Vielä nytkin, vaikka aikaa oli kulunut jo paljon, ovikellon soitto pelästytti hänet yhä. Hän kiskaisi nuhruisen aamutakkinsa kiinni ja solmi sen vyön tiukasti samalla kun asteli ovelle. Psykiatri olisi sanonut, että hän käytti aamutakkiaan puolustusmekanismina, ikään kuin pitääkseen loitolla kaiken, mikä yritti pyrkiä ovesta sisään. Cassien oma mielipide oli se, ettei hän halunnut kenenkään näkevän häntä vanhassa ryppyisessä pyjamassa. Ehkä juuri siksi hän oli lopettanut käynnit sen kallonkutistajan vastaanotolla.

Hän raotti ovea ja äiti, suttuisen ja kalpean oloisena, ryntäsi nyhkiä sisään ja rutisti suoraan Cassien halaukseensa.

”Voi Cass, oli pakko tulla kertomaan uutiset sinulle suoraan. En halunnut, että lähdet suin päin ajamaan, jos kuulet jotain muuta kautta.”

Cassie jäykistyi ja kiskoi itsensä irti äidin otteesta. ”Kuulen mitä?”

”Ei kukaan ole kuollut”, äiti hengähti. ”Ei mitään niin kamalaa.”

”Äiti, kakaise ulos, mistä sinä puhut?”

”Bobbysta.”

”Bobbysta?” Cassien silmiin välähti kuva isoäidistä, ikää yhdeksänkymmentäkaksi, jota oli jo iät ja ajat kutsuttu Bobbyksi, kun Cassie nuorempana oli lakannut käyttämästä hänestä ukrainankielistä, isoäitiä tarkoittavaa sanaa babusja. Eikä hänelle kelvannut myöskään sen perinteinen lyhenne baba.

”On sattunut onnettomuus.”

Cassien sydän jätti lyönnin väliin. Ehkä kaksikin. Hän veti syvään henkeä ja kuuli itsekin rahinan keuhkoissaan. Samalla hän yritti pidätellä pintaan pyrkivää paniikkia, mutta sanat olivat aivan samat kuin vuosi sitten, kun hänen maailmansa alkoi sortua.

Cassie antoi äitinsä saatella hänet tuoliin pöydän ääreen. Anna kumartui sitten antamaan Birdielle pusun päälle. ”Huomenta, kultaseni.”

Birdie hymyili mitään sanomatta isoäidilleen samalla kun pyyhki munankeltuaisen jäämiä lautaseltaan paahtoleivän palasella.

”Perjantaina se tapahtui, mutta en halunnut vaivata sinua koko asialla ennen kuin tiesin enemmän.” Anna istuutui itse Birdien viereen.

Cassie alkoi laskea päässään päiviä taaksepäin. ”Äiti, siitähän on jo kaksi päivää! Bobbylle sattui jotakin jo kaksi päivää sitten, etkä viitsinyt soittaa minulle?”

”Kuten jo sanoin, halusin puhua asiasta kasvokkain. Kun kuulin, ettei hänellä ole hätää, päätin, että minun on parempi ajaa tänne kertomaan asiasta. En halunnut jättää häntä yksikseen ennen tätä päivää.”

”Kerro nyt sitten kaikki”, Cassie komensi ääni väristen.

Anna vilkaisi Birdieen ja laski kätensä tytön olkapäälle. ”Birdie, mummilla ja äidillä on vähän puhuttavaa. Haluatko mennä siksi aikaa katsomaan telkkaria?”

Birdie nosti lautasen pöydältä ja kiikutti sen tiskialtaaseen. Sen jälkeen tyttö asteli kirjepostin ja lehtipinkan ohi kohti olohuonetta. Kun sieltä alkoi kuulua piirretyn filmin äänekäs taustamusiikki, Cassie kääntyi odottavin katsein äitinsä puoleen.

”Hän lähti viime viikolla kävelyille, kuten tavallista”, Anna selitti. ”Kulki kauemmas kuin yleensä ja hämmentyi ehkä vieraasta ympäristöstä, ja sitten auto ajoi hänet kumoon, kun hän oli ylitämässä vilkasta katua.”

Cassie pomppasi pystyyn. ”Jäi siis auton alle? Et voi olla tosissasi!”

Anna kohotti kätensä. ”Ei hänellä ole hätää. Lievä aivotärähdys ja muutama tikki. Luunmurtumia ei havaittu. Melko hämmästyttävää, että hän selvisi niinkin vähällä.”

”Missä hän on nyt? Onko hänet jo päästetty kotiin?”

”Ei ja se onkin toinen syy, miksi tulin. Hän voisi olla kotiutus-kunnossa iltapäivällä, mutta häntä ei voisi jättää yksin. Pitäisi olla joku lähellä pitämässä seuraa ja auttamassa, jos tarve tulee.”

Cassie nyökkäsi. ”Tarkoitatko, että haluaisit tuoda hänet tänne? Asumaan kanssamme?”

Anna katseli ympärilleen keittiössä ja tämän kasvoille nousi epäilevä ilme. ”Tämä ei taida olla hänelle paras mahdollinen paikka. Häntä hoitavaa lääkäriä ei ole lähellä, eikä hän tunne paikkoja täällä. Kuule, minusta tämä olisi sinulle mahdollisuus tehdä muutos elämässäsi. Jättää koko kaupunki, tämä talo ja sen muistot taaksesi ja muuttaa takaisin kotikulmillesi.”

Cassie puhkesi nauramaan. Naurun katkera sävy kaikui huoneessa niin selkeästi, että häntä itseäänkin ihmetytti. ”Luuletko, että voisin hylätä kaikki muistoni tänne? Sulkea vain oven takanani ja olla kuin Henryä ei koskaan olisi ollutkaan?”

”En tietenkään, kultaseni. En minä mitään sellaista tarkoittanut.” Anna hipaisi Cassien poskea. ”Ethän sinä voi häntä koskaan unohtaa. Mutta ajattelin, että voisi olla korkea aika aloittaa uusi elämä. Uudessa paikassa, missä menneisyyden muistot eivät koko ajan ahdistaisi. Ja kun Bobbya ei oikein voisi jättää yksinkään, tämä olisi minusta täydellinen mahdollisuus viettää vähän aikaa hänen kanssaan. Laita ovi lukkoon täällä ja ota vähän etäisyyttä entiseen.”

”Ota etäisyyttä? Mistä, omasta elämästäni? Kodistani?” Cassie työnsi äitinsä käden olkapäältään ja tunsi, kuten aina ennen itkuun puhkeamistaan, kurkussaan sykkivän kivun.

”Cassie, yritä nyt olla rehellinen.” Anna tarttui nyt Cassien käteen ja tuijotti tyttärensä kasvoihin. Kohteliaisuudet oli käytetty loppuun. ”Haluan kuulla sinulta suoraan ja nyt heti, että olet onnellinen täällä. Sen, että pystyt tekemään tästä paikasta Birdielle turvallisen ja onnellisen kodin. Sano edes, että sinulla on elämää myös tämän sikolätin ulkopuolella.”

Cassien leuat lokahtivat hämmästyksestä. Hän oli tottunut siihen, että äiti piti raadollisuutensa piilossa vähemmän verhotujen ehdotusten ja passiivisaggressiivisten iskujen takana. Tämä hyökkäys ei ollut tyyppillistä äidille.

”Olen teidän kummankin kanssa aivan kestävyytteni ääri-rajilla, jos totta puhutaan”, äiti jatkoi. ”Bobby on itsepäinen. Ei suostu edes harkitsemaan mitään hoitokotia, jossa olisi tarjolla apua. Ja sinä sitten? Olen valvonut vuorokausikaupalla peläten kuollakseni, miten te kaksi selviydte täällä. Kun nainen menettää miehensä, olivatpa olosuhteet mitkä tahansa, hänen on saatava turvata perheensä tukeen voidakseen eheytyä. Haluan vain auttaa, mutta apu ei kelpaa sinulle. Nyt on paras mahdollinen tilaisuus saattaa sinut yhteen Bobbyn kanssa. Voitte tukea toisiansa ja haluan, että niin todella tapahtuu.”

”Todellisuudessa haluat niputtaa yhteen molemmat ongelmasi, ettei sinulla olisi niin paljon huolta kannettavana. Sen takia

olet täällä tänään, arvaanko oikein?” Cassie ponkasi pystyyn niin äkisti, että tuoli rojahti hänen takanaan selälleen lattialle. Hän oli äitiään kohtaan epäoikeudenmukainen, mutta minkä hän sille mahtoi. Tunne-elämä häilyi näinä aikoina apatian ja vihan välimaastossa, eikä tilaa jäänyt millekään muulle. ”Minun pitää nyt saada haukata vähän raitista ilmaa ja Harvey kaipaa lenkille. Luulenpa, että Birdiestä on vain hauskaa, jos voi viettää kanssasi kahden sen hetken, kun olen poissa.”

Hän kompuroi takaovelle, ja vaikka kevätsää oli jo leppeä, veti ylleen pitkän talvitakkinsa, joka kätki alleen sen tosiasian, että hänellä oli edelleen yllään pitkä yöpaita. Tungettuaan jalkansa saappaisiin hän sieppasi käteensä Harveyn talutushihnan ja paineli pihalle paiskaten oven kiinni takanaan.

Harvey, tietenkin tajuamatta Cassien raivonpuuskaa, hyppi ja haukkui innoissaan, kun emäntä kiinnitti hihnan sen kaulapantaan ja lähti kulkemaan pois päin pihasta. Cassie yritti selkeyttää ajatuksiaan koiran keskittyessä nuuhkimaan hajuja talon edessä kasvavien puiden juurilta.

Äiti ei ollut väärässä. Hän oli täällä muistojensa vanki. Ensi alkuun, heti onnettomuuden jälkeen, talo oli tuntunut kotikololta – turvalliselta ja lohduttavalta. Mutta viime aikoina epämukavuus, tukahduttava loukkuun jäämisen tunne, oli jättänyt kaiken muun varjoonsa. Tämähän ei ollut oikeasti hänen kotinsa, he olivat ehtineet asua talossa vain puoli vuotta ennen onnettomuutta. Henryn työnantaja oli siirtänyt hänet tilapäisesti Madisoniin, Wisconsiniin, ja tarkoitus oli viipyä siellä vain vuosi. Siksi he olivat hätäpäissään vuokranneet ensimmäisen tarjolle tulleen talon, jossa oli koira silmällä pitäen aita pihan ympärillä. Kun vuosi tuli täyteen ja tilapäissiirtoon liittyvä suuri lisäpalkkio oli varmistettu, he olivat päättäneet palata Illinoisiin ja ostaa sieltä oman talon.

He olivat unelmoineet uudesta kodista tuntikausia. Cassie halusi jonkin vanhan maalaistalon, jonka ympärillä olisi paljon

maata ja hedelmäpuita. Talli tai latokin vielä niiden lisäksi. Henry halusi itselleen vajan ja avokatoksen puutavaraa varten. Onnettomuus särki kaikki nämä unelmat. Onneksi vuokraisäntä oli sen verran ymmärtäväinen, että suostui jatkamaan talon vuokraamista kuukausisopimuksella vielä sen jälkeenkin, kun alkuperäinen vuoden mittainen sopimus oli umpeutunut.

Cassie pyörähti kulman ympäri talonsa edustalle ja jäi tuijotamaan siitä tuota tiilirakenteista matalaa bungalowia. Liian lähellä katua, mitänsanomaton, ei jälkeäkään siitä viehättävyydestä, joka leimasi korttelin muita rakennuksia. Hän ei suinkaan roikkunut kiinni tuossa talossa siksi, että olisi ollut tykästynyt siihen. Eikä siksi, että olisi tuntenut täällä olevansa lähempänä Henryä. Kyse oli pelkästään siitä, että täällä hänen oli helpompi pitää yllä vallitsevaa asiaintilaa, keskittyä vain sinnittelemään päivästä toiseen mahdollisimman vähällä vaivalla. Herätä, syödä, pitää huolta Birdiestä, nukkua ja sama rutiini uudelleen päivästä toiseen.

Harvey alkoi nykiä hihnaansa haluten ilmeisesti suoraa tietä takaisin sisälle. Cassie huomasi, että Birdie kurkisteli ulos makuuhuoneensa ikkunasta. Tyttö vilkutti hänelle iloisesti, mutta katosi ikkunan edestä melkein saman tien. Cassie tajusi Birdien ilmeen eloisammaksi kuin mitä hän oli havainnut moneen kuukauteen.

Kuinka paljon hän oli jaksanut ajatella Birdietä, kun oli keskittynyt vain selviämään päivästä toiseen? Kuinka moni hänen päätöksistään oli sidoksissa siihen, mitä Birdie kaipasi viihtyäkseen, pikemminkin kuin siihen, mitä Cassie itse tarvitsi hengissä pysyäksensä? Cassie ei todellakaan pitänyt noihin kysymyksiin tarjolla olevista vastauksista, joten hän jätti tahallaan kysymykset kysymättä. Äiti oli nyt aiheuttanut särön tuohon kuvioon.

Cassie kääntyi palaamaan taloon ja päästyään sisään löysi äidin istumassa edelleen samassa tuolissa keittiön pöydän ääressä.

Tämä kääntyi Cassieen päin ja kohotti kätensä, kun tytär astui keittiöön. ”Kuulehan kultaseni, vannon etten sanonut Birdielle sanaakaan, mutta heti kun astuit ovesta ulos, hän pakeni omaan huoneeseensa.”

Cassie päästi Harveyn irti hihnasta ja ripusti takkinsa takaisin naulakkoon. ”Ei haittaa, hän leikkii mielellään siellä itsekseen.”

”Ei hän leiki siellä, Cassie. Hän pakkaa laukkuaan. Hän on varmaankin kuullut vahingossa, mistä keskustelimme.”

”Sanoiko hän...” Cassie nielaisi kysymyksen lopun, koska ei halunnutkaan lausua sitä ääneen.

Annan katseessa oli sääliä. ”Hän ei sanonut minulle mitään.”

Eipä tietenkään. Birdien puhumattomuus oli vielä yksi loistava esimerkki Cassien epäonnistuneesta vanhemmuudesta, kun hän ei pystynyt auttamaan tyttärtään sopeutumaan isänsä menehtymiseen onnettomuuden seurauksena. Hän vajosi tuoliin Annaa vastapäätä kuin maansa myyneenä. ”Mitä olet miettinyt?”

Anna tarttui tyttärensä kumpaankin käteen. ”Haluan vain auttaa sinua pakkaamaan ja lähtemään täältä. Siisti ja nopea irtotto, ettei sinulle jää aikaa muuttaa mieltäsi. Pystyn auttamaan kaikessa. Vannon etten olisi ryhtynyt tähän ellen olisi varma, että se on sinun parhaaksesi. Olen miettinyt paluutasi jo kuukausikaupalla.”

”Ja nyt siihen sitten ilmaantui täydellinen tekosyy”, Cassie täydensi Annan ajatuksen.

”Bobby, oma isoäitisi, tarvitsee sinua juuri nyt”, Anna henkäisi. ”Sitä paitsi uskon, että myös sinä tarvitset häntä. Eiköhän pakata tärkeimmät tavarat mukaan saman tien? Sinun vaatteesi, meikkisi ja sellaiset ruoat, jotka menisivät muuten pilalle. Tullaan takaisin yhdessä sitten, kun jaksat lähteä hakemaan Henryn tavarat.”

”Ne on jo käyty läpi”, Cassie huomautti. ”Henryn äiti kävi viime kuussa ja auttoi minua hänen vaatteidensa järjestyssä.”

”Yksi asia vähemmän murehdittavana”, Anna intoutui ja ääni kohosi oktaavin ylemmäs.

Cassie huomasi liiankin tutun syyllisyydentunteen hiipivän mieleensä. ”Olen pahoillani, äiti. Muistanhan minä, että tarjouduit avuksi jo aikaisemminkin. En vain ollut valmis siihen. Kävi niin, että se kaikki painolasti esti minua hengittämästä vapaasti. Oli pakko saada purettua sitä taakkaa, ja Dottien käynti sattui osumaan juuri sopivaan aikaan.”

Annan huulet puristuivat yhteen, kun hän nousi rutistamaan tyttärensä halaukseen. ”Voi ihana tyttөрukkani.”

Cassie vastasi äitinsä halaukseen ja unohtui tämän syliin, aivan kuin joskus aikoinaan pikkutyttönä. Päälaella tuntui kuin neulan pistoksia pelkästä helpotuksen tunteesta. Oli pakko huokaista. ”Okei, äiti. Minä palaan kotiin.”

Anna perääntyi ja hymyili varovaisesti. ”Tämä on varmasti paras ratkaisu kaikkien kannalta. Saatpa nähdä.” Hetken epäröityään hän jatkoi vielä. ”Ihan oikeasti, olen huolissani Bobbysta. Jo ennen kuin se haaveri sattui, hän on käyttäytynyt... eri tavalla kuin ennen. Sinähän tiedät hänet, aina liikkeellä ja tekemässä jotakin. Mutta viime aikoina olen löytänyt hänet istumasta pöydän ääressä ja tuijottamasta jonnekin. Kuin hän olisi taas kotona Ukrainassa ja puhuisi paikallista kieltä.”

”Mitä hän silloin sanoo?”

”Mistä minä tiedän”, Anna huokasi. ”Ei hän yleensä puhu minun kuulteni, kun osuu sellainen hetki. Kuin hän olisi niin syvällä muistoissaan, ettei hän edes tajua, mitä ympärillä tapahtuu. Yhtenäkin päivänä kysyin häneltä, mitä hän miettii, ja kun hän sitten vihdoin vastasi, kuulin vain yhden sanan, auringonkukkaa.”

”Jospa hänellä oli mielessä, mitä halusi istuttaa omaan kukkapenkkiinsä?”

”En usko.” Annan sormet naputtivat pöydän pintaa. ”Hän ei ole ikinä kasvattanut auringonkukkia. Hän muistaa aina sanoa, että ne tekevät hänet liian surulliseksi.”

KUN KOURALLINEN VILJAA ON IHMISHENKEÄ ARVOKKAAMPI

UKRAINA VUONNA 1929. 16-vuotias Katja on pakahduttavan rakastunut perheen naapurissa asuvaan komeaan nuorukaiseen. Kun Stalinin lähettämät aktivistit saapuvat Katjan kotikylään Kiovan lähistölle julistamaan kollektivismiin loisteliasta tulevaisuutta, alkaa tapahtumaketju, joka muuttaa koko maan kohtalon peruuttamattomasti. Yksi kerrallaan kaikki venäläisjoukkojen kanssa eri mieltä olevat katoavat jäljettömiin ja jokainen uusi päivä on epävarmuuden täyttämä.

Vastarinnalla on hintansa, ja nälänhädän levitessä ympäri maata eloonjääminen alkaa vaikuttaa pikemmin haaveelta kuin mahdollisuudelta. Traagisten tapahtumien keskellä Katja kuitenkin huomaa, että toivo ja rakkaus voivat hehkua ja syttyä tuleen jopa kaikista pimeimpinä hetkinä.

Vuosikymmeniä myöhemmin amerikkalainen leski Cassie löytää ukrainalaisen isoäitinsä päiväkirjan, jonka sivut paljastavat suvun syvään haudatut salaisuudet sekä monelta unohtuneen historiallisen ajanjakson, jonka tapahtumat ovat vaikuttaneet nykypäivään asti.

ERIN LITTEKENIN *Kiovan muistojen kirjuri* on vaikuttava historiallinen romaani kaiken kestävästä rohkeudesta, valtavista menetyksistä ja rakkaudesta, joka kantaa meidät vaikeimpienkin aikojen yli.

BAZAR

